

??????

לשאלות בני נוער בכל הנושאים "חברים מקשיבים" בכל ערב, טל': 1599-5000-54 וברשת: makshivim.org.il

הרב יוני לביא - מנהל מוקד 'חברים מקשיבים'

כן, אמא שלי תמיד אומרת שאני מדהימה 😊, ובעולם שלנו יש הרבה דברים מופלאים, אבל איך זה קשור לאלוקים?

הכלל הבסיסי העומד בתשתית העולם המדעי הוא שלכל תופעה שקיימת בעולם יש גורם שמחולל אותה. שום דבר לא נוצר מעצמו. לכל דבר יש סיבה שהביאה להתפתחותו. לא היית מאמינה למי שיטען שהאיפון 6 שבידך נוצר באופן אקראי וסתמי מהתנגשות של פלסטיק, מתכת וזכוכית. אני משוכנע שהיית מסרבת לקבל גם את דברי מי שיאמר שזה התרחש באופן ממושך על פני מיליוני שנים באוסף אירועים מקריים. השכל הישר מורה שחייבים מאות מתכנתים וטכנאים ואלפי שעות מחקר וחשיבה כדי לייצר מכשיר משוכלל כזה. האם על כל העולם המדהים שלנו אפשר לומר שנוצר מעצמו? הרי צריך להיות מטורף כדי להעז לטעון דבר כזה.

המדענים אומרים שזה קרה ב'מפץ הגדול'.

תיאוריית המפץ הגדול אינה ההסבר למה שקרה אלא התיאור שלו. הוא רק מזמין את השאלה המתבקשת: מי חולל את אותו מפץ? מי דאג שהוא יוביל ליצירה מורכבת ומשוכללת כמו העולם והאדם שאנו רואים ולא לסתם סלט גדול של טריליוני מולקולות מעורבות המרחפות בחלל? למי שעמד מאחורי היצירה הגאונית שאנו רואים לפנינו - אנחנו קוראים א-לוהים.

אוקיי, אז אם לכל דבר יש סיבה, מהי הסיבה שלו? מי ברא את א-לוהים בעצמו?

זו שאלה מעניינת, אך כדי לענות עליה חשוב להבהיר ששאלות בעולם מתחלקות לשלושה סוגים: א. כאלו שיש עליהן תשובה. ב. כאלו שאין עליהן תשובה. ג. כאלו שיש טעות או כשל לוגי בעצם השאלה. השאלה שלך שייכת לסוג השלישי.

למה?

כיוון שהמילה 'ברא' שייכת לקטגוריה של כל הדברים ה'נבראים'. היא רלוונטית בתוך המסגרת של העולם הנברא שלנו, העולם שבו קיים החוק שלכל דבר יש את הסיבה שלו. בתוך המסגרת הזו, 'ברא' היא מילה המתארת את היחס בין דבר לבין מה שיצר אותו. אך ברור שכדי שתתקיים בכלל מערכת כזו חייב להיות משהו 'חיצוני' שברא אותה, ובדיוק מסיבה זו הוא כבר אינו כפוף לסיבתיות שלה. ממילא לא שייך לשאול לגבי מי 'ברא' אותו, כמו שלא שייך למשל לשאול 'באיזה צבע המנגינה הזו?'. צבע הוא סוג של תיאור המתאים לחפצים או למאכלים אבל לא למנגינות, כך גם המילה 'ברא' אינה רלוונטית ביחס לא-לוהים עצמו.

אוקיי, נראה לי שאני מתחילה לתפוס את העניין. בוא נמשיך עוד צעד אחד - ניחא שאני מקבלת את הטענה שלעולם הזה יש מקור, ויש מי שיצר אותו בחכמה לפני כמה מיליארדי שנים. מאיפה הגיעו הדתיים לקטע של מצוות והלכה. סליחה שאני אומרת אבל זה כבר ממש נשמע כמו הגזמה פראית...

ממש לא. אם נמשיך את הקו המחשבתי שהתחלנו בו זו פשוט החוליה הבאה המתבקשת. ככל שדבר מורכב ומשוכלל יותר, גם המטרה שאותה הוא נועד להגשים והאופן שבו נכון להפעיל אותו משמעותי ומדויק יותר. לפטיש יש תכלית אחת, והיא פשוטה למדי: לבואינג 747, לעומת זאת, יש מטרות גדולות הרבה יותר וההפעלה שלו מפורטת ומדויקת פי כמה. האדם שנברא 'בצלם א-לוהים' הוא פסגת היצירה. התורה היא זו שמנחה אותו כיצד נכון לחיות באופן שיממש את עצמו ואת ייעודו בצורה המיטבית.

מעניין מאוד. זו צורת הסתכלות חדשה עבורי על כל הנושא. אבל למה אם כך יש הבדל בין יהודים לגויים? הרי כולם הם בני אדם, לא?

השאלות שלך מצוינות, סיגל, ולכן אני חושב שיהיה זה לא רציני להמשיך ולענות עליהן בצורה פשוטת וקצרה בכמה משפטים. ההתכתבות הזו היא רק טעימה קטנה שנוגעת בנושא הכי גדול של החיים. אם זה באמת חשוב לך אני מציע לך, לא להסתפק בכיוון אחד קטן שהתחלנו כאן, אלא להרים את הכפפה ולעשות צעד נוסף כדי לתת לעצמך תשובות עמוקות יותר לשאלות האלו. מה את אומרת?

היי, קוראים לי סיגל ואני בחורה חילונית בת 27. פעם ראשונה שאני שולחת שאלה לרב, אבל קיבלתי את המספר שלך מחברה והיא אמרה לי ששווה לנסות. אם אני מפריעה לך אז פשוט תתעלם...

שלום סיגל. בבקשה, את מוזמנת.

אז ככה, אני סטודנטית להנדסת תעשייה וניהול אבל תמיד התעניינתי גם בתחומים הומניים. חשוב לי לציין שגדלתי במשפחה מאוד חילונית ואף פעם לא היה לי קשר לדת (פעם אחת בחיים הייתי בבית כנסת. זה היה ביום כיפור של שנת הבת-מצווה שלי 😊). בפורים האחרון הלכתי עם חברים לקריאת מגילה בקמפוס ודווקא היה נחמד ומעניין. זה עורר אותי לכל מיני שאלות על אלוקים שהצטברו אצלי עם הזמן. אפשר לנסות?

מצוין שיש לך שאלות, בטח בנושא חשוב כמו האמונה ודרך החיים שלנו, אבל לא בטוח שהתכתבות קצרצרה כזו היא הדרך הנכונה לעשות את זה.

אני יודעת, ובכל זאת אני לא מכירה אף רב, ירגיש לי מאוד מוזר לפגוש אחד כזה מקרוב, ואני גם לא יודעת אם יתאים לי לשלם כמה שהוא יבקש על השיחה.

לי דווקא יצא להכיר בחיים שלי רב או שניים 😊, ומעולם לא פגשתי רב שביקש כסף ממי שבא לשאול אותו שאלות באמונה.

באמת? תמיד מדברים על זה שרבנים לוקחים המון כסף על כל מיני דברים שהם עושים, שאין להם זמן ושקשה להבין אותם.

וגם יש להם שיניים חדות ואזניים מחודדות... אני אשתדל, סיגל, לא לקחת אישית את כל ה'מחמאות', אבל אתן לך עצה קטנה על הדרך. אם את באמת מעוניינת בתשובות אמיתיות לשאלות שלך שמי בודא את כל הדעות הקדומות, הסטיגמות והפרסומים התקשורתיים שקלטת ב-27 שנים האחרונות על היהדות בכלל ועל הרבנים בפרט. יש שם הרבה מאוד סילופים ועיוותים. תני לעצמך הזדמנות לפתוח דף חלק ולפגוש את מה שתשמעי ממקום נקי וצלול.

סכבה, כבוד הרב, אני זורמת, תגיד, איך אפשר להאמין בדבר שלא רואים?

אפשר להאמין רק בדבר שלא רואים.

סליחה???

תיארת לי עצמי שזה יקפיץ אותך 😊. אסביר: נכון, את אלוקים שאנחנו מאמינים בו אי אפשר לראות, אך רק בגלל זה אנחנו מאמינים בו. תגיד בעצמך - אם היה אפשר לראות אותו מה זה היה אומר עליו?

אולי שהוא די... כמונו.

בדיוק! עד היום אפשר למצוא בכל מיני מקומות בעולם עובדי אלילים שמאמינים בפסלים או בכוחות טבע כאלו ואחרים - השמש, הרוח, נכון, יש להם יתרון - שחלקם יכולים לראות בעיניים, לגעת ואפילו לחבק את האילים שלהם. אך מצד שני, לא היית רוצה (ונדמה לי שגם את לא) להאמין באלוהים עשוי עץ ואבן, שיכול להישר לרסיסים או שכל לילה הוא פשוט שוקע... הא-לוהים שהיהדות מאמינה בו - 'אין לו דמות גוף ולא דמות גוף', הוא אינו חומרי ולא כפוף לחוקי הטבע ומגבלותיו כיוון שהוא זה שברא אותם.

אם לא רואים אותו אז איך אפשר לדעת שהוא קיים?

יש דרכים רבות להגיע לוודאות עליונה וברורה במציאות של בורא לעולם. אחת מהן היא פשוט להביט בעולם. בכל אשר נפנה אנו רואים מערכות מורכבות המדהימות בתחוכם ובחכמה שבהן. מגרעין התא ועד למרחבי הגלקסיות, שלא לדבר על גוף האדם המורכב מאינספור מערכות מופלאות - מערכת העצבים והחיסון, מערכת הדם העיכול, המוח והריאות. הסמארטפון - שאת אווזת עכשיו בידך ומתכתבת איתי באמצעותו הוא 'כסף קטן' לעומת איך שאת בנויה בעצמך.